

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

“การประยุกต์พระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านงานหัตถกรรมสาขาศิลปประดิษฐ์ของจังหวัดเชียงใหม่” เป็นการศึกษาข้อมูลกลุ่มตัวอย่างจากผู้ประกอบการทั้งหมด 10 ราย ในเขตอำเภอแมริม อำเภอคอยสะเกิด อำเภอสารภี อำเภอสันป่าตอง และอำเภอจอมทอง โดยผู้วิจัยสามารถสรุปผลและเสนอแนะให้เห็นตามแนวทางวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้เพื่อจะนำไปสู่การพัฒนาได้ดังนี้

1. บริบทและศักยภาพภูมิปัญญาท้องถิ่นงานหัตถกรรมสาขาศิลปประดิษฐ์ในจังหวัดเชียงใหม่

จากที่คณะผู้วิจัยได้นำการศึกษาบริบทและศักยภาพภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรมสาขาศิลปประดิษฐ์ในจังหวัดเชียงใหม่ มีกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมในงานวิจัยครั้งนี้อยู่ในเขตอำเภอแมริม จำนวน 4 ราย อำเภอคอยสะเกิด จำนวน 3 ราย อำเภอสารภี จำนวน 3 ราย ส่วนอำเภอสันป่าตองและอำเภอจอมทองไม่มีกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมในงานวิจัยครั้งนี้ โดยในส่วนของวัตถุดิบนั้นผู้ประกอบการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจะใช้วัตถุดิบที่อยู่ภายในชุมชนมากที่สุด ซึ่งได้แก่ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการตกแต่งผลิตภัณฑ์ รองลงมาจะเป็นผลิตภัณฑ์ที่อยู่ภายนอกชุมชน เช่น กระดาษสา และวัตถุดิบที่รับมาจากผู้ว่าจ้าง ส่วนการบริหารงานจะเป็นการจ้างแรงงานภายในท้องถิ่น ได้แก่ สมาชิกภายในครอบครัว สมาชิกภายในชุมชน (ลูกจ้าง) และการใช้แรงงานของผู้ประกอบการเอง มีสถานที่บ้านเป็นแหล่งผลิตและจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ สำหรับการออกแบบผลิตภัณฑ์นั้นจะผลิตตามแบบที่คิดค้นเองทั้งหมด การออกแบบโดยได้รับคำแนะนำจากผู้ว่าจ้าง การออกแบบผลิตภัณฑ์ตามที่ผู้ว่าจ้างออกแบบให้ผลิตและการออกแบบโดยวิธีอื่น ๆ (ศึกษาข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต) จึงทำให้ผลิตภัณฑ์ที่ทำการผลิตออกมานั้นมีรูปแบบที่หลากหลายตรงกับความต้องการของลูกค้า ผลิตภัณฑ์ของผู้ประกอบการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้ทำการผลิตได้แก่ โคมไฟเชือกถัก การเพ้นท์พัดและร่ม ผลิตภัณฑ์แปรรูปกระดาษสา ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้าไหมตุ๊กตานกฮูก และกำไลผ้าขนหนู ซึ่งเงินลงทุนที่ใช้ในการดำเนินธุรกิจนั้นมาจากเงินออมส่วนตัวและเงินทุนที่ได้มาจากผู้ว่าจ้าง

ทั้งนี้ผู้ประกอบการหัตถกรรมสาขาศิลปประดิษฐ์มีการประชาสัมพันธ์สินค้าผ่านงานงานแสดงสินค้าต่าง ๆ มากที่สุด รองลงมาจะเป็นการประชาสัมพันธ์ทางสื่อออนไลน์

การประชาสัมพันธ์ผ่านทางตลาดนัดหรือถนนคนเดิน การประชาสัมพันธ์ตามร้านค้าภายในชุมชน/ภายนอกชุมชนและการประชาสัมพันธ์ทางสื่อสิ่งพิมพ์ เป็นต้น ส่วนช่องทางในการจัดจำหน่ายนั้นจะมีช่องทางในการจัดจำหน่ายอยู่หลายทาง เช่น ร้านค้าของผู้ประกอบการ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ตลาดนัดหรือถนนคนเดินและการจัดจำหน่ายโดยการใช้ตัวแทนจำหน่าย ในส่วนของการกำหนดราคาผลิตภัณฑ์นั้น ผู้ประกอบการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจะเป็นผู้กำหนดเอง โดยพิจารณาจากต้นทุนราคาสินค้ามากที่สุด รองลงมาจะเป็นการกำหนดตามคุณภาพสินค้า การกำหนดราคาตามราคาขายของกลุ่มแข่งขัน การกำหนดราคาแบบอื่น ๆ (ความยากง่ายและขั้นตอนในการผลิต) คุณภาพของผู้ซื้อผู้ขาย การกำหนดราคาโดยพิจารณาจากกำลังซื้อของลูกค้าและความต้องการของท้องตลาดตามลำดับ

เมื่อวิเคราะห์ถึงสถานการณ์ในการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการหัตถกรรมสาขาศิลปประดิษฐ์แล้ว อาจสรุปได้ดังนี้

1) จุดแข็งในการดำเนินธุรกิจหัตถกรรมสาขาศิลปประดิษฐ์คือ ผู้ประกอบการมีประสบการณ์ในการผลิตผลิตภัณฑ์มานาน มีความคิดสร้างสรรค์ทำให้ผลิตภัณฑ์มีรูปแบบหลากหลาย ได้รับการรับรองคุณภาพจากภาครัฐ ราคามีความเหมาะสมกับท้องตลาดและคู่แข่ง มีช่องทางในการจัดจำหน่ายที่แน่นอน ผ่านทางร้านค้าของผู้ประกอบการ ตัวแทนจำหน่าย และมีการประชาสัมพันธ์ผ่านทางสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ งานแสดงสินค้าต่าง ๆ และถนนคนเดิน เป็นต้น

2) จุดอ่อนในการดำเนินธุรกิจหัตถกรรมสาขาศิลปประดิษฐ์คือ ผู้ประกอบการไม่มีตลาดรองรับผลิตภัณฑ์ที่จัดจำหน่าย ยังขาดการพัฒนาด้านสินค้าอย่างต่อเนื่อง ไม่มีแนวทางในการหาผลิตภัณฑ์ทดแทน และขาดบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญในการผลิตงานหัตถกรรม

3) โอกาสในการดำเนินธุรกิจหัตถกรรมสาขาศิลปประดิษฐ์คือ ในปัจจุบันรัฐบาลได้มีนโยบายให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและธุรกิจขนาดย่อมอย่างจริงจัง โดยได้จัดให้มีหน่วยงานที่คำปรึกษาทางด้านการผลิต การจัดจำหน่าย การตลาดแก่ผู้ประกอบการมากขึ้น ตลอดจนการเปิดการค้าเสรีที่จะเพิ่มโอกาสทางด้านการผลิตและการตลาด

4) อุปสรรคในการดำเนินธุรกิจหัตถกรรมสาขาศิลปประดิษฐ์คือ ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจการเมืองและสังคม ที่ทำให้ราคาวัตถุดิบสูงขึ้น การมีคู่แข่งในตลาดระดับเดียวกันเป็นจำนวนมาก และสภาพอากาศที่แปรปรวนที่มีผลต่อกระบวนการผลิตของผู้ประกอบการบางราย เป็นต้น

2. วิเคราะห์ความสอดคล้องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับภูมิปัญญาท้องถิ่น งานหัตถกรรมสาขาศิลปประดิษฐ์ในจังหวัดเชียงใหม่

ผู้ประกอบการหัตถกรรมสาขาศิลปประดิษฐ์ได้มีการนำเอาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) เข้ามาใช้ในการดำเนินธุรกิจด้วยทุกข้อ โดยหัวข้อที่ผู้ประกอบการนำไปใช้มากที่สุดคือ เน้นความซื่อสัตย์สุจริตในการประกอบอาชีพ ซึ่งให้ความสำคัญกับเรื่องของคุณธรรม ความซื่อสัตย์ และการไม่เอาเปรียบต่อแรงงาน โดยแรงงาน/ลูกจ้างจะได้รับผลตอบแทนตามจำนวนการผลิต ผู้จำหน่ายวัตถุดิบจะได้รับค่าตอบแทนตามคุณภาพของวัตถุดิบ และผู้บริโภคจะได้รับราคาสินค้าที่มีความยุติธรรมและคุ้มค่า รองลงมาจะเป็นการมีขนาดการผลิตที่เหมาะสม โดยวางแผนกำลังการผลิตตามความสามารถของตนเอง มีกระบวนการผลิตสินค้าที่ได้มาตรฐานและมีคุณภาพ ส่วนด้านการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมและการดำเนินธุรกิจแบบไม่โลภ มีผู้ประกอบการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างซึ่งนำไปใช้เท่ากัน โดยกลุ่มตัวอย่างเหล่านี้กล่าวว่าในการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมนั้น จะคิดค้นอุปกรณ์ในการผลิตงานมาจากภูมิปัญญาชาวบ้านมีราคาไม่แพง มาใช้ในการผลิตผลงานได้เป็นอย่างดีและผลิตได้ทันตามความต้องการของผู้บริโภค เช่น ในการทำเครื่องเงินประยุกต์จะนำขี้เหล็กมาทำบนหุ่นแทนยางรัก ส่วนการดำเนินธุรกิจที่ไม่โลภคือ กำหนัดถึงการค้าในระยะยาวเป็นหลัก และสร้างความมั่นใจ ไม่ค้ากำไรเกินควรต่อผู้บริโภค ตลอดจนมีการถ่ายทอดเทคโนโลยี องค์ความรู้ ภูมิปัญญาของตนสู่แรงงาน ลูกจ้าง อย่างสม่ำเสมอ เช่น ราคาสินค้าที่เหมาะสมกับคุณภาพ ด้านการตอบสนองตลาดภายในท้องถิ่น ภูมิภาค ตลาดภายในประเทศและตลาดต่างประเทศเป็นหลักตามลำดับก็เป็นอีกหัวข้อหนึ่งที่ผู้ประกอบการให้ความสำคัญ โดยกล่าวว่าในการดำเนินธุรกิจนั้นส่วนใหญ่จะผลิตสินค้าขึ้นมาเพื่อคนท้องถิ่นก่อนเมื่อเป็นที่รู้จักและยอมรับก็ถึงจะค่อยขยายไปสู่ประเทศและต่างประเทศ ซึ่งในการบริหารงานจะเน้นการบริหารความเสี่ยงต่ำ ใช้เงินออมส่วนตัว ไม่ก่อหนี้สิน อยู่อย่างพอเพียงและเน้น การกระจายความเสี่ยง จากการมีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายได้โดยการการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่อย่างต่อเนื่อง ใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่นหรือแหล่งใกล้เคียง เป็นต้น ทั้งนี้ผู้ประกอบการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มได้สร้างภูมิคุ้มกันให้แก่งานของตนเองและครอบครัว โดยมีการคิดวางแผนด้านการเงิน การพัฒนาผลิตภัณฑ์ ฯลฯ อย่างรอบคอบทั้งในปัจจุบันและอนาคต

3. เพื่อสืบทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นงานหัตถกรรมสาขาศิลปประดิษฐ์ ในจังหวัดเชียงใหม่เป็นการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ในระดับท้องถิ่น ระดับชุมชน ระดับประเทศสู่สากล

คณะผู้วิจัยนำองค์ความรู้ทางด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้รับมาเพื่อสืบทอดองค์ความรู้
ภูมิปัญญาท้องถิ่นงานหัตถกรรมสาขาศิลปประดิษฐ์ในจังหวัดเชียงใหม่ และเป็นการเผยแพร่
ประชาสัมพันธ์ในระดับท้องถิ่น ระดับชุมชน ระดับประเทศสู่สากล สามารถสรุปผลการศึกษา
ได้ดังนี้

3.1 การถ่ายทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านงานหัตถกรรมศิลปประดิษฐ์
จะเป็นการสืบทอดองค์ความรู้ภายในครอบครัวหรือภายในกลุ่ม ซึ่งในการถ่ายทอดองค์ความรู้
จะเป็นลักษณะของการสาธิต เมื่อมีความรู้ความเข้าใจ แล้วจึงค่อยลงมือปฏิบัติและนำความรู้ที่ได้รับ
นั้นมาประกอบอาชีพ เป็นต้น

3.2 สนับสนุนให้มีศูนย์การเรียนรู้งานหัตถกรรมภายในชุมชน โรงเรียน วัดหรือ
สถานที่ต่าง ๆ ของภาครัฐและเอกชน เช่น ร้านต่อจากหมื่น ตำบลบ้านแหวน อำเภอหางดง จังหวัด
เชียงใหม่ ที่มีการส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้ด้านการทำเครื่องเงินประยุกต์สู่เยาวชน โดยเปิด
โรงงานเป็นสถานที่เรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและเป็นมีศูนย์รวบรวมกับสามีเป็นวิทยากรด้วยตนเอง
ทั้งในและนอกสถานที่

3.3 สนับสนุนให้มีการจัดวิชาที่เกี่ยวกับหัตถกรรมไว้ในหลักสูตรการเรียน ทั้งนี้เพื่อ
เป็นการปลูกฝังความรู้ด้านงานหัตถกรรมแก่นักเรียน นักศึกษา และให้นักเรียน นักศึกษานำความรู้ที่
ได้รับไปเผยแพร่ต่อไปอีก

3.4 สนับสนุนส่งเสริมงานหัตถกรรมสาขาศิลปประดิษฐ์อย่างจริงจัง โดย
ประสานงานกับหน่วยงานของจังหวัดหรือท้องถิ่นทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อช่วยจัดงานฟื้นฟู
งานหัตถกรรมให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น ตลอดจนส่งเสริมให้มีการจัดงานเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์หัตถกรรม
ซึ่งมีการสาธิต การจัดทำหน่วยผลิตภัณฑ์หัตถกรรมภายในงานด้วย (สามารถดูรายละเอียดและ
ภาพของแต่ละกิจกรรมได้ที่ภาคผนวก ค)

3.5 ผู้วิจัยได้มีการจัดทำโครงการประชาสัมพันธ์โครงการวิจัยผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น สื่อวิทยุ
สื่อโทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ป้ายไวนิล เพื่อเป็นการเผยแพร่โครงการวิจัย และเป็น
ฐานข้อมูลในระดับท้องถิ่น และระดับประเทศสู่สากลต่อไป ตลอดจนการจัดนิทรรศการเพื่อ
เผยแพร่ความรู้ด้านงานหัตถกรรม ซึ่งมีกิจกรรมภายในงาน ได้แก่ การสาธิต การเรียนรู้งาน
หัตถกรรมจากสลาหรือพ่อครูแม่ครูภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความรู้ความชำนาญ และการจำหน่าย
ผลิตภัณฑ์งานหัตถกรรม เป็นต้น

4. ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัย คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะต่อผู้ที่มีความเกี่ยวข้องทางด้านงานหัตถกรรม สาขาศิลปประดิษฐ์ คือ

4.1 หน่วยงานทั้งทางภาครัฐและเอกชน ควรเข้ามามีบทบาทในเรื่องของการแก้ไข ปัญหาการบริหารจัดการทางธุรกิจ โดยการเข้ามามีส่วนร่วมด้านการคิดและวางแผนอย่างเป็นระบบ ร่วมกัน และควรมีการจัดเวทีเรียนรู้ด้านงานหัตถกรรม โดยร่วมบอกเล่าประวัติศาสตร์ความเป็นมา ของงานหัตถกรรม เพื่อให้คนรุ่นหลังเกิดจิตสำนึกและอยากอนุรักษ์สืบต่อไป

4.2 ควรมีการพัฒนาและส่งเสริมมาตรฐานการผลิตให้มีมาตรฐาน โดยมีการเชื่อมโยง กับภาคธุรกิจอื่น ๆ เพื่อให้มีการขยายขอบเขตการผลิตมากขึ้น และทำให้อาชีพหัตถกรรมศิลป ประดิษฐ์อยู่รอดสืบต่อไป

